

infantes ac adultos. Adulorum iustificatio et activa perseverantia in iustitia non potest esse sine eorum libera cooperatione cum gratiae adiutorio, defectio a perseverantia ac finale peccatum est ex eorum liberis commissionibus et omissionibus malis, quas Deus non vult sed permittit (cf. th. XLIII. n. II.). Unde Deus non potest intelligi voluntate antecedente et quantum ex se est, velle omnium salutem, quin omnibus offerat possibilitatem iustificationis, perseverantiae et salutis concedendo gratias necessarias, sine quibus nulla est salutis possiblitas. Vide Bellarmin. De grat. et lib. arb. I. II. c. 5. Quoad adultos ergo terminus ex integro spectatus, praे quo voluntas salvifica universalis dicitur *antecedens*, includit etiam praevisum bonum usum liberi arbitrii adiuti per gratiam vel praecognitum malum usum eiusdem arbitrii non obsequentis gratiis oblatis (cf. s. August. supra th. LI. LII.). Sed longe aliter res se habet quoad infantes.

Ad iustificationem et perseverantiam infantium liberum eorum arbitrium nihil omnino agit nec agere potest, utpote quod in actu nullum est. Medium quo efficitur eorum iustificatio, (privilegio martyrii excepto) est baptismus collatus absque ulla ipsorum infantium libera cooperatione; perseverantia vero est mere *passiva* consistens in ipsa gratia mortis post sacramenti susceptionem, quae mors licet per se spectata et ontologice (seu entitative) sit naturalis, spectata tamen complexe *mors in statu gratiae*, includit gratiam *intrinsecus* supernaturalem, et etiam per se est beneficium *extrinsecus* supernaturale, utpote ordinatum ad assecutionem finis supernaturalis. Hinc sicut quoad adultos intelligi nequit voluntas *antecedens* salutis, quin simul sit antecedens voluntas gratiarum et mediorum, sine quibus salus est impossibilis; ita voluntas *antecedens* salutis quoad infantes intelligi non potest, quin sit voluntas antecedens, ut applicentur eis merita Christi per baptismum. Ergo eodem modo *antecedens et conditionata* est voluntas salutis omnium infantium, quo *antecedens et conditionata* est voluntas, ut omnibus infantibus applicentur merita Christi per baptismum.

Certe Deus applicationem baptismi quoad omnes infantes non vult voluntate *antecedente absoluta* et secundum totam amplitudinem suae omnipotentiae, nec voluntate *consequente*; quod enim ita vellet, « cui veritas cantat, omnia quaecumque voluit, fecit » (Aug. Enchir. c. 103.), id procul dubio fieret; at non omnibus infantibus hanc gratiam effectu ipso concedi, nimis manifestum est, hocque ipso manifestum etiam est, tali voluntate *absoluta* sive antecedente sive consequente Deum non velle omnium infantium salutem. Si igitur vult applicationem baptismi pro omnibus infantibus solum sub conditione aliqua, praevisa verificatio vel frustratio huius ipsius conditionis erit terminus, praē quo voluntas applicationis baptismi discernitur in antecedentem et consequentem. Haec conditio qualis sit, remanet inquirendum. Qua quidem in quaestione tota residet difficultas, quam in intelligenda divina voluntate salutis omnium infantium plerique experiuntur.

Ex dictis constat, et per se patet, conditionem sub qua vult Deus applicationem baptismi omnibus infantibus, non esse nec esse posse sicut in adultis cooperationem infantium ipsorum cum gratia et sub gratia; sed conditio continetur in actionibus causarum secundarum, quae ad applicationem baptismi requiruntur, vel eam impediunt. Hae autem actiones sunt primum illae, quae immediate vel mediae pendent a liberis voluntatibus aliorum hominum; deinde hue pertinent effectus, qui secundum praesentem ordinem per peccatum originale inductum, et a Deo ad alios fines sapientissimos constitutum, *ex causis physicis* naturaliter consequuntur. Conditio igitur ita debet efferri: Deus vult omnibus infantibus applicationem meritorum Christi per baptismum, quantum *causae secundae morales et physicæ*, nempe liberae hominum voluntates et naturalis ordo physicus non obsistunt. Ab hisce causis secundis derivatos effectus, quatenus impediunt applicationem baptismi, Deus directe non vult, sed solum permittit. Voluntas itaque, qua Deus vult applicationem baptismi omnibus infantibus, qui reipsa moriuntur absque susceptione sacramenti, est voluntas *antecedens ad praevisas impedientes actiones ex causis*

secundis; consequenter vero ad praevisionem harum actionum Deus non vult ordinem naturalem immutare, et hoc ipso mortem sine baptismo ex naturae legibus consequentem permittit; sive morte in peccato originali praewisa non vult voluntate consequente horum infantium salutem.

3º Ut intelligatur, hanc Dei voluntatem antecedentem, licet velit salutem infantium sub conditione, cuius verificatio nullo modo pendet a libera voluntate ipsorum infantium, esse veram Dei voluntatem prosecutivam salutis eorum omnium, non autem meram complacentiam et approbationem de bonitate salutis in se spectatae; considerare oportet distinctius et illius voluntatis operationem et conditions, sub quibus vult ipsam salutem.

a) Consequenter ad praevisum peccatum originale et ad infectionem totius humani generis per liberam praevaricationem sui progenitoris ac capit is Adam, Deus misericorditer vult reparationem totius generis humani; ad hunc finem destinat ab aeterno, promittit et mittit in tempore Filium Dei incarnatum assumpta natura ex eodem humano genere; vult ut Filius incarnatus Christus plenam exhibeat satisfactionem pro omnibus peccatis, hanc satisfactionem praewisam acceptat, et in plenitudine temporis Christus actu eam offert pro omnibus peccatis. « Misit Deus Filium suum, ut salvetur mundus per ipsum »; « ipse est propitiatio pro peccatis totius mundi. » In hoc genere humano reparato comprehenduntur sane omnes etiam illi, qui moriuntur infantes ante usum rationis. Ergo in voluntate redemptionis comprehenduntur omnes illi infantes; et in voluntate divina acceptante satisfactionem atque in voluntate humana Christi offerente satisfactionem pro omnibus peccatis, est etiam acceptatio et oblatio satisfactionis pro peccato originali, quo infecti sunt omnes illi infantes. Hinc intuitu et vi meritorum ac effusi sanguinis Christi Deus instituit pro omnibus illis infantibus sacramentum, quo singulis applicari possent satisfactio et merita Christi. Haec autem omnia ex sua natura a Deo ordinata sunt ad salutem infantium. Atqui talis voluntas salutis est profecto non mera complacentia in bonitate obiecti per se spectati; sed est voluntas actuosa

et ex parte Dei prosecutiva salutis infantium, ad quos omnes et singulos haec voluntas redemptionis refertur, ut superius n. I. demonstratum est.

b) Applicationem sacramenti vult Deus efficere non immediate per se sed per causas secundas, et per has non quidem omnibus infantibus voluntate absoluta, sed omnibus quantum causae secundae per universalem et ordinariam providentiam dispositae non obsistunt. Inter has causas secundas sunt imprimis liberae voluntates aliorum hominum, a quibus applicatio sacramenti saltem quoad plurimos infantes pendet. Has voluntates Deus suis praeceptis, consiliis, adiutoriis ordinis naturalis et supernaturalis praevenit, excitat, inclinat, ut per diligentiam et sollicitudinem, per obedientiam et cooperationem sub gratia accepta, per congrua merita et bona opera, eleemosynam et orationem tum aliorum, tum maxime parentum et quorum tutelae parvuli commissi sunt, et per apostolicos labores suorum ministrorum infantes perducantur ad gratiam baptismi. Sicut enim in ordine naturali ita et in ordine supernaturali sanctificationis et salutis aeternae vult Deus, prout *leges generales divinae providentiae et rerum natura exigunt*, parvulis consulere per alios homines. Hoc sensu Augustinus multis in locis ait, infantes sicut aliena voluntate ceciderunt, ita aliorum fide credere ac perduci ad sacramentum fidei. « Fides aliena potest consulere parvulo, cui sua perfidia non potest imputari » (tamquam propria voluntate contracta) De lib. arbitr. III. 23. Hoc modo divinam voluntatem salvificam agere in voluntates hominum ad procurandam salutem saltem multorum infantium, qui tamen culpa hominum non salvantur, est manifestissimum; atque adeo manifestissima est quoad hos infantes antecedens actuosa Dei voluntas, ut salvi fiant; quamvis non sit voluntas antecedens absoluta sed sub conditione, si homines ex parte sua divinae voluntati obsecundarent, ut possent ac deberent; et quamvis consequenter ad contraria facta hominum Deus permittat mortem in peccato originali, atque hac praewisa non velit voluntate consequente eorum infantium salutem. Si quoad multos infantes, qui reipsa excidunt aeterna bea-

titudine, ipsi satis intelligimus modum, quo Deus antecedente voluntate prosequatur eorum salutem, non est magnum; ut confidenter Deo iusto ac bono committamus modum huius prosecutionis salutis quoad *omnes* infantes, ubi nos illum modum in particulari intelligere non possumus, postquam generatim voluntas salutis omnium a Deo ipso verbis et factis splendidissime nobis manifestata est.

Non desunt graves theologi, qui docent velle Deum ad sacramentum et sanctificationem et consequenter ad salutem perducere omnes omnino infantes; qui re ipsa in peccato originali moriuntur, nisi per liberas actiones hominum staret; atque ita conditionem sub qua Deus antecedenter vult omnium parvolorum salutem, revocant ad hanc unam, ad liberam scilicet cooperationem hominum. Ita docent Arrubal in 1. P. disp. 91. c. 3. 4; Herice disp. 35. c. 2. n. 27-29; Martinon disp. 20. sect. 4. n. 38; Kilber (in Theol. Wirzburg. de Deo disp. IV. c. 2. a. 3. T. II. p. 195. sq.) cf. Andream Vega de Iustific. I. V. c. 16. ad finem; Bellarmin. De grat. et lib. arb. I. II. c. 5. Qui hanc sententiam putant necessariam ad defendendam antecedentem voluntatem salutis omnium infantium, eam sane amplectantur necesse est. Cum enim ea universalis voluntas antecedens certo demonstretur ex doctrina Scripturae et Patrum, in hac ipsa doctrina etiam contineretur talis modus voluntatis salvifica, sine quo ex hypothesi voluntas salvifica ipsa consistere non posset. At quia voluntas salvifica antecedens videtur satis posse intelligi etiam hac sententiā negatā, et quia ad hunc modum voluntatis probandum aliunde argumenta non suppetunt, opinionem nec audemus contemnere (est enim pia et analogiae fidei non repugnans) nec necesse habemus adstruere.

c) Etenim praeter hominum voluntates in considerationem veniunt causae secundae non liberae *ordinis physici*, quae iuxta communes et ordinarias leges providentiae ad collationem sacramenti possibilem vel impossibilem reddendam conferunt. Cursus harum causarum legesque universales, quibus aguntur, Deus consequenter ad peccatum originale vult utique esse tales, quales nunc sunt; neendum

restauravit statum praeternaturalem immortalitatis, etiam post decretam et iam factam redemptionem generis humani per Christum. Inde consequitur quidem secundum eursum harum legum mors plurimorum infantium ante usum rationis, et (ut nunc damus) aliquando consequitur independenter ab omnibus voluntatibus et actionibus liberis hominum mors in peccato originali; attamen cum hoc naturali rerum cursu optime consistit in Deo *antecedens conditionata* voluntas salutis horum omnium infantium; est enim haec ipsa conditio, sub qua vult applicationem sacramenti, quantum scilicet sinit generalis ordo sapienter et iuste institutus. Si Deus talem ordinem causarum physicarum vellet ex sese ad hunc finem, ut infantes moriantur in peccato originali, sane non posset amplius dici velle horum infantium salutem; at Deus non ad hunc finem instituit, nec eo dirigit sua voluntate hunc generalem rerum ordinem, sed vult eum ex aliis finibus sapientissimis; inde vero consequentem infantium mortem in peccato non directe intendit, sed solum permittit, quatenus exigentiam physicarum legum non vult pro omnibus infantibus mutatione ordinis generalis vel per continua miracula impedire. Talis vero permissio probat solum, non esse in Deo voluntatem *absolutam* salutis horum infantium; sed nullatenus probat, non esse voluntatem *conditionatam* salutis omnium, quantum generalis cursus rerum ex aliis finibus sapienter dispositus non impedit applicationem sacramenti pro omnibus instituti.

Totum possumus complecti hac formula: salutem omnium infantium qui moriuntur in peccato originali, Deus vult antecedente voluntate secundum providentiam communem; non tamen *providentia speciali* ipsorum omnium saluti vult consulere. Quod ut rite intelligatur, prae oculis habenda est ratio *providentiae communis*. «Deus, quatenus est communis provisor et gubernator totius mundi, inquit Bceanus Tract. I. c. 13, habet tria potissimum officia: primo unicuique praeaffinit certum finem; secundo concipit et praeparat sufficientia media ad finem obtinendum; tertio sinit unamquamque rem uti illis mediis secundum exigentiam naturae suae, id est

causas naturales et necessarias sinit naturaliter et necessario agere, contingentes sinit contingenter agere, et liberas libere.”

III. Universum hunc modum intelligendi in Deo voluntatem salutis omnium infantium expressit auctor librorum de Vocatione gentium, quem appellatione “magistri Ecclesiae” commendat Rom. Pont. Gelasius I. (Opusc. contr. Pelag. in Collect. Concil. Mansi T. VIII. p. 111.) (1). Iuverit ergo totam, quam praemisimus, explicationem auctoritate huius magistri Ecclesiae confirmare. Eius doctrina de modo, quo Deus velit omnes “paucorum dierum homines” salvos fieri, libro II. hisce capitibus comprehenditur.

1º Ante omnia “tribus illis saluberrimis et veracissimis definitionibus simus innixi,” Deum velle omnes homines salvos fieri, salutem inchoari et perfici ope et opere gratiae divinae, ac postremo “non omnem voluntatis Dei comprehendendi posse rationem”; adeoque “cur non omnes homines salvet, qui omnes homines vult salvos fieri, non oportere disquiri” (2). Igitur “sicut ea quae ad manifestationem gratiae ex divinis proferuntur eloquiis, nulla possunt disserendi arte violari..... ita etiam quod de salvatione omnium hominum in eodem Scripturarum corpore reperitur, nulla contraria argumentatione temerandum est, ut quanto hoc ipsum difficiliore intellectu capit, tanto si de laudabiliore credatur” 1. II. cc. 1. 2. 30.

2º Hisce tribus ratis ac fixis si porro quaeritur nominatum etiam quoad infantes, quomodo in praesenti oeconomia velit Deus omnes salvos fieri, et tamen non omnes

(1) Locus quem ibi sub hoc nomine “magistri Ecclesiae” citat Gelasius, est omnino ex l. I. c. 8. de Vocab. gent. non autem, ut putavit editor Conciliorum, ex ignoto aliquo libro Augustini.

(2) Non vetat “sobrii cordis intuitu” disquirere, quare in praesenti oeconomia non omnes salventur; sed vetat postulare rationem, cur Deus hanc potius quam aliam gratiarum dispensationem elegerit. Ad hanc altitudinem ubi ventum est, cum Augustino ceterisque PP. respondet auctor noster l. II. c. 21: “firma et stabili fide omne iudicium Dei iustum esse credamus, nec appetamus habere cognitum, quod voluit esse secretum; ut ubi investigari non potest, quare ita iudicet, sufficiat scire, quis iudicet.”

salventur? “non ita incognoscibilis ista est quaestio, ut nihil inde eruditio possimus acquirere, si ad contemplandum id, quod videri potest, tranquillus sobrii cordis adhibetur intuitus” ibid. c. 21. Itaque quamvis verba Pauli 1. Tim. II. 4. “integre planeque suscipienda sint” (l. I. c. 12); voluntas tamen, ut salvi fiant omnes infantes, non includit etiam voluntatem mutandi praesentem ordinem physicum mortalitatis peccato Adae invectum: “nec est de immaturitate iam mortis ratio conquerendi, cum semel in naturam nostram per peccatum ingressa mortalitas obnoxium sibi omnem vitae nostraræ fecerit diem” l. II. c. 21. Quod idem est ac dicere, voluntatem antecedentem salutis infantium non esse quoad omnes, et quatenus universalis est, *absolutam* sed *conditionatam*; quantum scilicet leges generales ordinis praesentis, in quo natura lapsa propter suum peccatum constituta est, non impediunt applicationem meritorum Christi per visible sacramentum.

3º Attamen hae ipsae leges sunt ex providentia divina, “quae defectum legibus ita defectura subiecit, ut ab eis moderationum suarum non averteret potestatem.” Unde oritur nova difficultas, cuius gravitatem auctor noster plane sensit c. 22 ad finem, c. 23 initio. Ad eam solvendam porro explicat plenius voluntatis salvificae rationem. Nam cum natura humana peccato infecta est, gratia remissionis sicut in adultis ita in parvulis est prorsus gratuita; nec Deus eam infantibus debet. Vult quidem *antecedente voluntate* eam gratiam omnibus; non tamen omnibus aequali providentia. Alios effectu ipso perducit ad baptismum modo quandoque etiam plane mirabili, et est indebita ipsis misericordia; alios permittit praemori sine baptismo, et est iustum iudicium. “Huius asperrimi iugi pondera (ex peccato originali) non ita in Adae filios irruerunt, ut divina iustitia (ac misericordia) nihil ei suae dimensionis adhiberet.... ut generali necessitate variata causas sibi Dominus indulgentiae correctionisque servaret, essetque in uno omnium debito, quod et misericors remitteret et iustus exigeret” l. II. c. 22; cf. c. 21. Quod igitur leges illae, ex quibus fit, ut multi infantes moriantur in peccato, subsunt “potestati